

AGITA KAZAKEVIČA

LU Latviešu valodas institūts
agita.kazakevica@gmail.com**Latviešu valodas lokāmie divdabji sekundāri
predikatīvā funkcijā**

Sekundāri predikatīvs komponents nosauc paralēlu darbību teikuma galvenajai — ar predikātu izteiktajai — darbībai. Teikumu pārveidojot, respektīvi, transformējot, var iegūt otru predikatīvu vienību. Piemēram:

Pasmaidījis viņš atcēla agrāk sev pašam nolikto bausli: aizmirst neveiksmes. (O. Zebris)

Pārveidojot: *Viņš pasmaidīja un Viņš atcēla agrāk sev pašam nolikto bausli: aizmirst neveiksmes.*

Referātā aplūkots latviešu valodas lokāmo divdabju lietojums sekundāri predikatīvā komponenta funkcijā. “Latviešu valodas gramatikā” atzīts, ka sekundāri predikatīvo funkciju teikumā var veikt visi latviešu valodas divdabji (Lokmane 2013: 751). Referāta mērķis ir pārbaudīt šo atzinumu latviešu periodikas un daiļliteratūras tekstos, konstatēt un analizēt robežgadījumus komponentu funkciju noteikšanā. Pētītais materiāls ir pēdējo piecu gadu latviešu daiļliteratūras un publicistikas teksti no autores kartotēkas un Līdzsvarota mūsdienu latviešu valodas tekstu korpusa (versijas miljons-2.0munLVK2013).

Nereti lokāmo divdabju funkcija nav skaidri nosakāma, veidojas robežgadījumi starp atributīvu un sekundāri predikatīvu komponentu. Latviešu valodniecības literatūrā uzsvērts, ka šādos gadījumos funkcijas noteikšanā svarīga komponenta atrašanās vieta (Freimane 1985: 90; Logina 2014: 110; Saulīte 2014: 136–137).

Būdami verbāli sekundāri predikatīvi komponenti, lokāmie divdabji tuvi arī nominālam sekundāri predikatīvam komponentam — depiktīvam, kas izsaka stāvokli izteicēja nosauktās darbības laikā (Logina 2014: 98). Piemēram:

Labais stils ir airanu [jogurta dzērienu] pasniegt putojošu. (L. Kota)

Literatūra

Freimane Inta. *Vienkāršs teikums un tā paplašināšana*. Rīga: LVU, 1985.

Logina Santa. Rezultatīvi latviešu valodā. A. Kalnača, I. Lokmane (sast. un red.). *Valoda: nozīme un forma. 5. Opozīcijas sintaksē un semantikā*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 97.–112. lpp.

Lokmane Ilze. Vienkārša teikuma formālā (strukturālā) organizā-

cija. *Latviešu valodas gramatika*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2013, 710.–766. lpp.

Saulīte Baiba. Apzīmētāja, sekundāri predikatīva komponenta un izteicēja robežgadījumi. A. Kalnača, I. Lokmane (sast. un red.). *Valoda: nozīme un forma. 5. Opozīcijas sintaksē un semantikā*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014, 135.–143. lpp.